

Ruimtelijke kwaliteit

bijlage 1 bij het ambitiedocument rijkskantoor De Knoop

Inhoudsopgave

Ambities voor de gebruikswaarde	4
1 Locatie	6
2 Ontwikkeling van de knooppavel	6
3 Hergebruik	8
Ambities voor de belevingswaarde	12
4 Uitstraling	14
5 Beeldkwaliteit	16
Ambities voor de toekomstwaarde	24
6 Toekomstwaarde	26

Ambitie voor de gebruikswaarde:

De ambitie is met een optimaal hergebruik en uitbreiding van het bestaande pand een efficiënte, aantrekkelijke rijkshuisvesting te realiseren die efficiency en innovatiekracht ondersteunt.

1 locatie

De kavel en het kantoorgebouw bevinden zich ten westen van het Centraal Station en de oude binnenstad, tussen het Beatrixgebouw (aan het Jaarbeursplein) en het hoofdkantoor van de Rabobank. Het gebied maakt onderdeel uit van het masterplan voor vernieuwing van het centrum, CU 2030. Dit masterplan is een ordeningsprincipe op hoofdlijnen voor toekomstige ontwikkelingen in het gebied. Het doet uitspraken over nieuwe functies, de bereikbaarheid en verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte. Het is onderbouwd met onderzoeken naar onder andere milieueffecten, economische effecten en veiligheid. Meer informatie hierover: <http://www.cu2030.nl>

Openbare ruimte

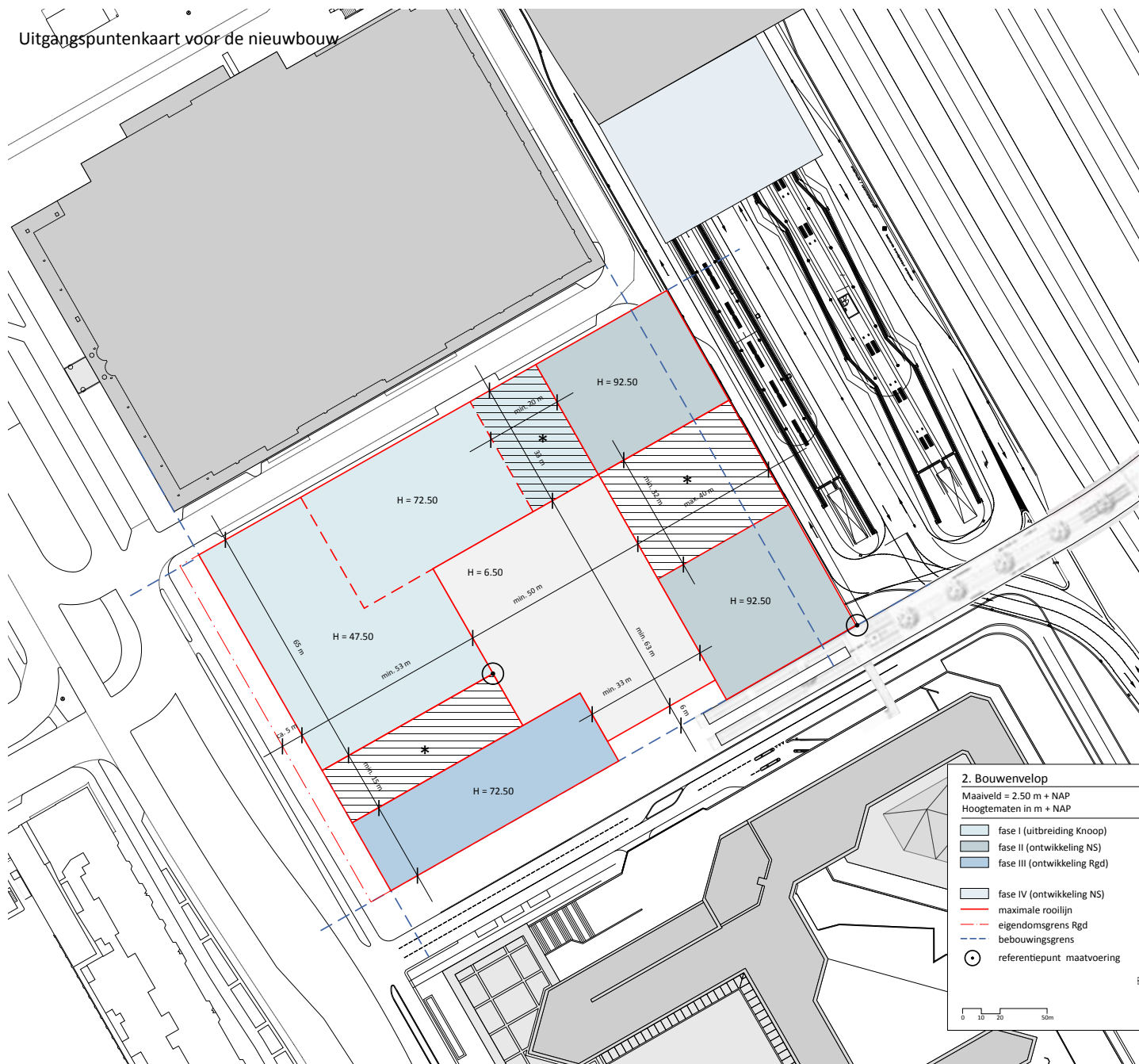
De Croeselaan wordt op termijn aangepast waarbij de rijbaan met doorgaand verkeer stopt ter hoogte van het Jaarbeursplein. De Mineurslaan blijft een openbare weg die beschikbaar is voor expeditie. Aan de zijde van de Rabobank, haaks op en over de

spoorbanen, wordt de Rabobrug aangelegd. Dit is een langzaamverkeersroute die het oude centrum aan de noordoostzijde van het spoor op een riante en aantrekkelijke manier verbindt met Utrecht Zuidwest. Het aanlandingsgebied van de Rabobrug wordt afgesplitst van de Knoopkavel. Het buitengebied op de kavel wordt in de bestaande situatie gebruikt als parkeerterrein. Het is omsloten door aangelegde waterpartijen en een hekwerk. Vanaf de Mineurslaan is er toegang tot het parkeerterrein van de Knoopkavel. Vanaf de Croeselaan is de waterpartij onderbroken voor de toegang van voetgangers. Het centraal station is reeds in uitvoering. De Rabobrug en het Forum volgen op termijn. Mogelijk wordt het Forum waarop het rijkskantoor aansluit in een later stadium gerealiseerd.

2 Ontwikkeling van de Knoopkavel

Ruimtelijke Ordening

De Rijksgebouwendienst en de Gemeente Utrecht werken op basis van een samenwerkingsovereenkomst (SOK). Dit is een

kader om de ruimtelijke ordeningprocedures te structureren en te initiëren. De SOK gaat uit van een lange termijnvisie en is afgestemd op de belangen van de Rijksoverheid en de toekomstige gebruikers, de gemeente Utrecht en NS Stations. Op het grensvlak Knoop- en NS Stationskavel is ontwikkeling van nieuwe kantoorgebouwen mogelijk. Als onderdeel van de SOK is een uitgangspuntenkaart opgesteld voor de kavel van de Knoop met aansluiting op de infrastructuur.

Eerste fase

Het rijkskantoor is een eerste stap in het realiseren van een lange termijnvisie en de ambities voor een goede stedenbouwkundige inbedding. Het terrein, op maaiveldniveau, wordt in de eerste stap grotendeels nog gebruikt om te parkeren. Op de lange termijn voert de looproute tussen Centraal Station, de Rabobrug en de Croeselaan over de kavel van de Knoop. De vormgeving en de inpassing van de realisatie van het rijkskantoor -in de eerste fase- biedt de gelegenheid om de lange termijnvisie in opvolgende fases te realiseren.

De Knoopkavel als verbindende schakel

Voor een goede stedenbouwkundige inbedding van het rijkskantoor -in de eindsituatie- krijgt de kavel een geleidelijke en harmonieuze overbrugging van het niveauverschil tussen het maaiveld van de Croeselaan en het verhoogde Forum van het Centraal Station. Het Forum is het verhoogde voorplein van het station met uitlopers in verschillende richtingen. Op maaiveldniveau is gelegenheid tot het bouwen van een fietsenstalling, parkeren en expeditie. Het Forum ligt ruim zeven meter boven het maaiveld. Het loopt langs de Knoopkavel richting de Rabobrug en het kantoor van de Rabobank. Een bouwkundig element ontsluit het rijkskantoor aan het Forum. De gedeeltelijk openbare buitenruimte die zo ontstaat, is kwalitatief hoogwaardig ingericht en levendig met het oog op gebruik. Voor een goede verbinding met de omliggende stedelijke ruimte worden de bestaande waterpartijen op en rondom de kavel verwijderd.

Huidige staat Lt. gen. Knoopkazerne

3 Hergebruik

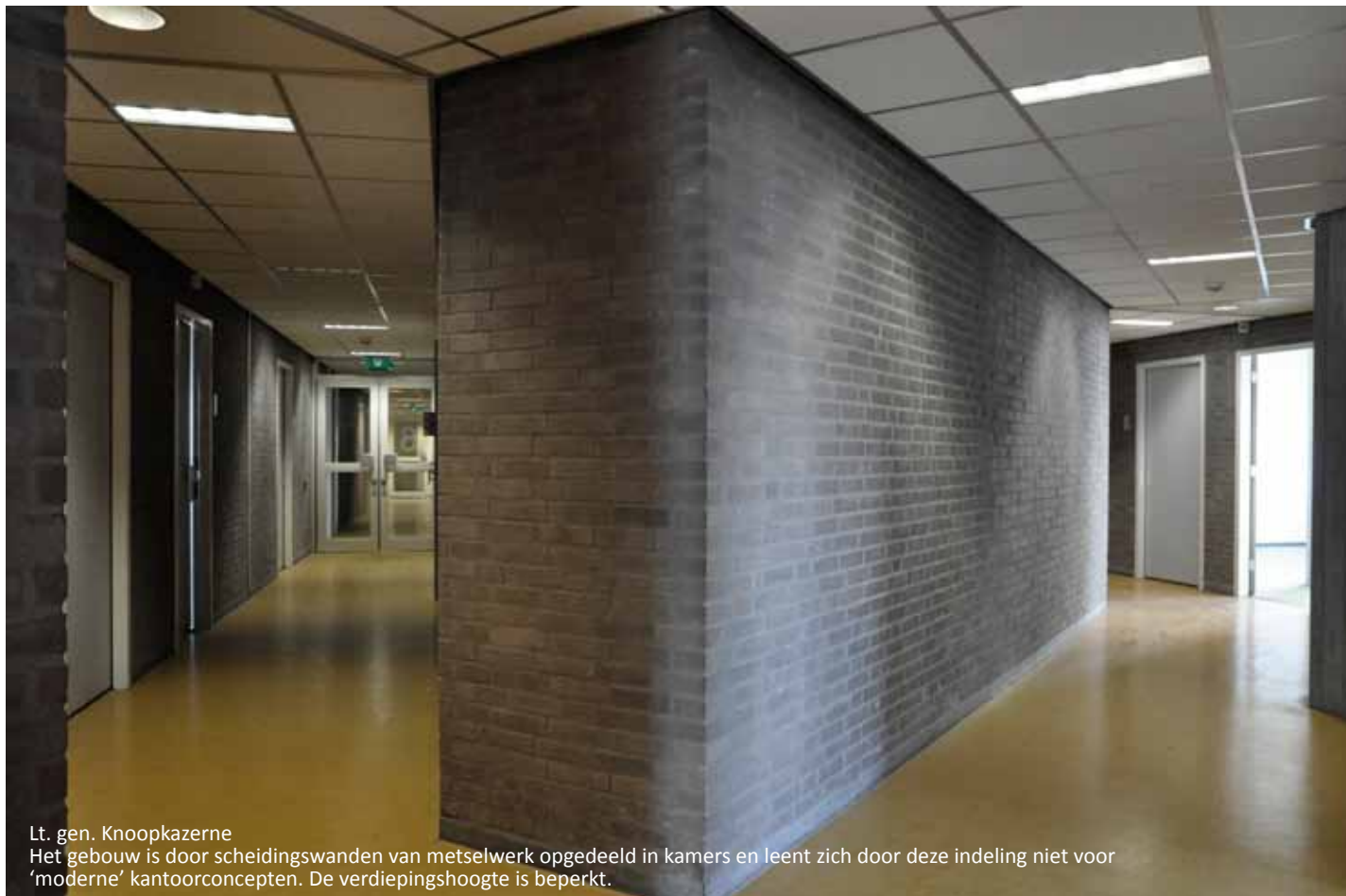
De bestaande bebouwing en directe omgeving vragen om een grondige herontwikkeling. Het gebouw is ontworpen door de Dienst Gebouwen Werken en Terreinen van het ministerie van Defensie, tegenwoordig Dienst Vastgoed Defensie (DVD) en is gebouwd in de periode 1988-90. Het heeft geen toegekende bouwhistorische waarde. Het gebouw meet circa 20.850 m² BVO. De kelder onder het bestaande gebouw neemt daarvan circa 2.350 m² BVO in beslag.

Optimaal gebruik en optimaal hergebruik

Het kantoorgebouw wordt ten opzichte van de bestaande situatie ingrijpend aangepast en uitgebreid. Het is de ambitie om een huisvesting te realiseren die betaalbaar, duurzaam en gezond is en een eigentijdse uitstraling heeft. Visueel, ruimtelijk en functioneel moet het de gebruikers optimaal ondersteunen. Door de duurzaamheidsambities is het niet acceptabel de technisch goed bruikbare bouwelementen te slopen en daarvoor in de plaats

vergelijkbare nieuwbouw te realiseren. De draagconstructie van het bestaande gebouw is gemaakt van in het werk gestort beton en moet grotendeels behouden blijven. De maatvoering van de kolommenstructuur en de verdiepingshoogte vormen een uitdaging. Een deel van de kolomstructuur in het gebouw is gedraaid ten opzichte van de gevel. Het stramien heeft een hart op hart maat van circa 5280 mm. De verdiepingshoogte op de kantoorverdiepingen is enigszins beperkt met een vrije ruimte van circa 2850 mm. Op de begane grond en de eerste verdieping is een grotere vrije hoogte dan op de bovenliggende kantoorverdiepingen, namelijk 3120 mm en 3780 mm. De ontwerpuitdaging richt zich er op de vrije hoogte maximaal te houden. Het is wenselijk om van de kolommen een kwalitatieve karakteristiek te maken terwijl dit de functionaliteit niet in de weg staat. De gevels, het inbouwpakket en de installaties zijn in theorie afgeschreven en in de praktijk achterhaald door technische ontwikkeling en regelgeving. Het gebouw is door scheidingswanden van metselwerk opgedeeld in kamers en leent zich door deze indeling niet voor 'moderne' kantoorconcepten. Het inbouwpakket wordt daarom volledig vernieuwd.

Lt. gen. Knoopkazerne

Het inbouwpakket en de installaties zijn achterhaald door technische ontwikkeling en regelgeving, de kolomstructuur is gedraaid ten opzichte van de gevel. De ambitie is om dit juist een kwalitatieve karakteristiek te maken zonder de functionaliteit te verminderen.

Tama Art Library

Karakteristieke kolomstructuur juist als architectonische verrijking, maximale vrije hoogte benut

Ambitie voor de belevingswaarde:

De ambitie is met de uitstraling en ruimtelijke kwaliteit een goed imago te stimuleren en een bindende en boeiende werkomgeving voor de gebruikers te realiseren.

Valid Towers
Tijdsloos, natuurlijk licht, kwalitatief hoogwaardig

Glaspaleis
Kwaliteit door ruimtelijkheid en licht

Van Nelle fabriek
De ingetogen, hoogwaardige hoofdstructuur kan lang mee, expressievere inrichtingselementen houden het bijdetijds

4 Uitstraling

Een centrale doelstelling voor nieuwe rijkskantoren is het bijdragen aan een goed imago voor de rijksoverheid en een aantrekkelijke werkomgeving te bieden voor de werknemers. Ook moet het rijkskantoor functioneel en visueel goed worden ingebed in zijn omgeving. De onderstaande ruimtelijke en visuele kenmerken van het rijkskantoor de Knoop zijn hiervan een uitwerking.

Tijdsloos en tijdelijk

Over twintig jaar verlangt het rijkskantoor nog steeds een actuele uitstraling. Dit leidt tot de wens dat delen van het gebouw die lang ongewijzigd blijven, zoals de gevels, ingetogen en tijdsloos worden vormgegeven. Het interieur en de inrichtingselementen met een kortere afschrijftermijn mogen juist een 'modieuzer' en expressiever karakter hebben. Voor beide is een goede architectonische detaillering fundamenteel. Het is de balans van een verzorgde, ingetogen, tijdsloze stijl en contrasterende interieuraccenten, die maken dat het gebouw blijft boeien.

Bindend en boeiend voor de gebruikers

Het Rijk is een aantrekkelijke en goede werkgever. Door boeiende huisvesting te bieden bindt de rijksoverheid zijn medewerkers. Het is een ambitie om de huisvesting in te zetten als wervend element. Om de waardering voor de huisvesting te vergroten wil het Rijk dus een gebouw met ruimtelijke kwaliteit en verfijnde architectonische detaillering realiseren. Dit ook om de persoonsongebonden werkplekken in een karaktervolle en ruimtelijk aansprekende werkomgeving te plaatsen.

Het rijkskantoor biedt de kans een werkomgeving te ontwikkelen die het beste in de medewerkers en uit de organisatie naar boven brengt. Inspiratie door hoge kwaliteit en uitgesproken inrichting van de werkgebieden en goed geoutilleerde en expressief vormgegeven ontmoetingszones. De ambitie is dat de vormgeving van de verschillende ruimtes ontmoeting en kennisuitwisseling stimuleert.

Ricola headquarters

Ruimtelijke kwaliteit is een samenspel van licht, royale maatvoering, materiaal en architectonische elementen.

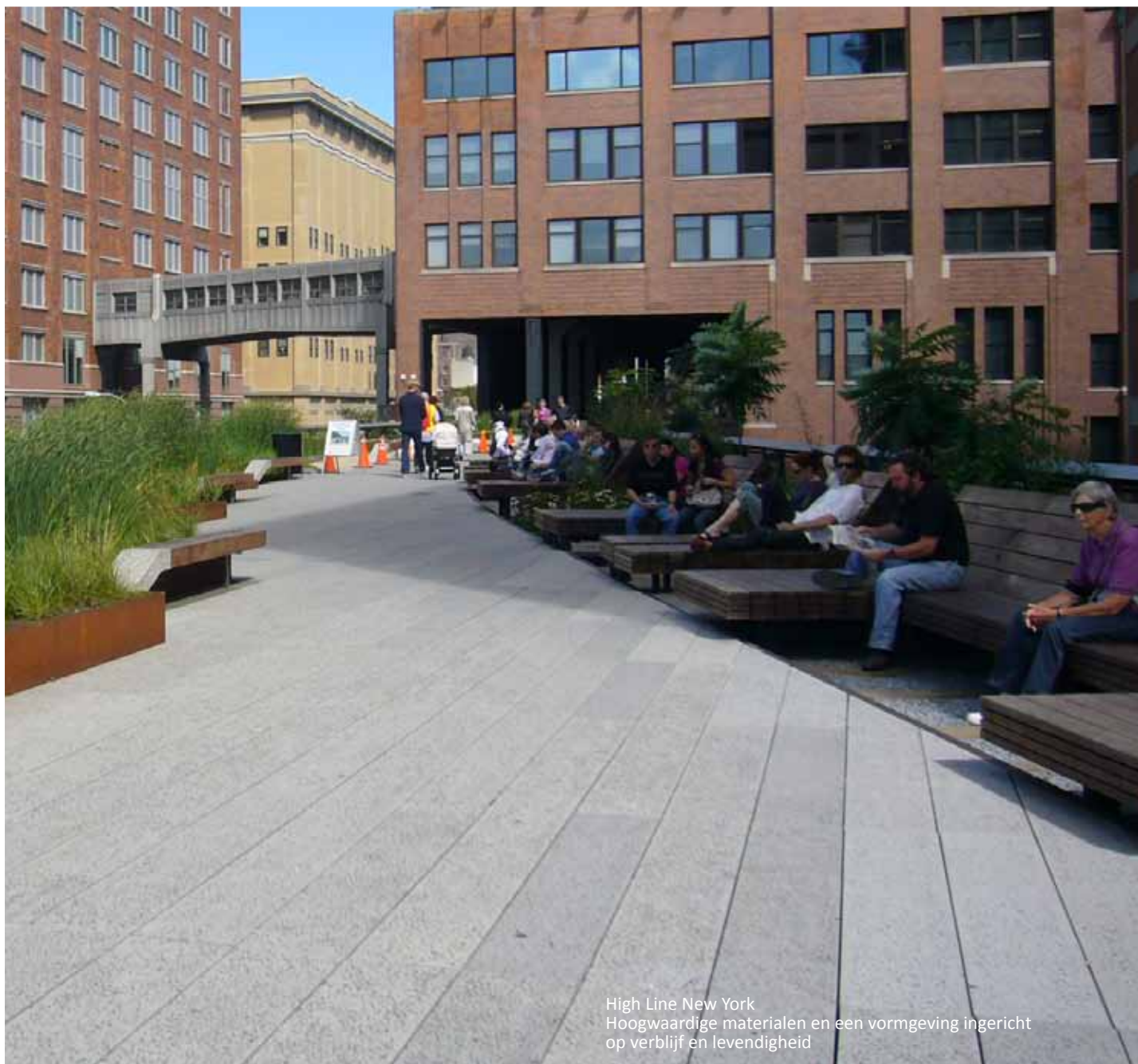

Effectief en doelmatig, ingetogen en verzorgd

De ambities zijn hoog, maar het is nadrukkelijk niet de wens om een overdadig of bijzonder luxueus uitgevoerd rijkskantoor te realiseren. Functionaliteit staat voorop en moet op een goede manier in het gebouw worden gerealiseerd. Het is dus de wens om het rijkskantoor ingetogen en verzorgd vorm te geven. De gewenste hoogwaardige en uitgesproken werkomgeving gaan hierin mee.

Ruimtelijke kwaliteit is een samenspel van licht, maatvoering, materiaal en architectonische elementen. Een ingetogen uitstraling verlangt dat kwaliteit meer in ruimte en licht wordt gevonden dan in de toepassing van luxueuze materialen.

Elementen waarin de hoge kwaliteit tot uitdrukking komt zijn: natuurlijk licht, een zo groot mogelijke vrije verdiepingshoogte, ruimtelijke beleving door bijvoorbeeld vides. Door elementen als trappen en balies te verbijzonderen, met aansprekende details, krijgt het gebouw karakter en wordt de ruimtelijke beleving geïntensiveerd.

5 Beeldkwaliteit

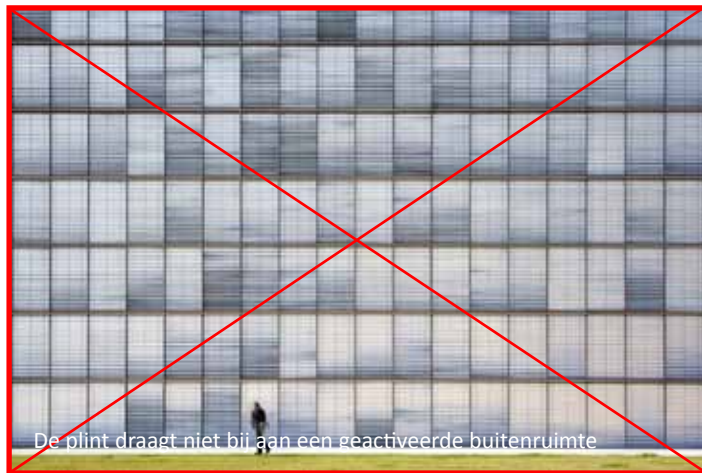
Beeldkwaliteit is een uitwerking van de gewenste uitstraling van verschillende dominante ruimtetypes in en om het gebouw. De beeldkwaliteit in het kader van de stedenbouwkundige inpassing wordt samen met de Gemeente Utrecht uitgewerkt. Dit kan leiden tot accentverschuivingen in de referentiebeelden.

Kantoorgebouw Drozdov
Goed gepositioneerde entree

De plint draagt bij aan een geactiveerde buitenruimte

De plint draagt niet bij aan een geactiveerde buitenruimte

Openbare ruimte / gebouw

Open en verbonden

De inpassing van het rijkskantoor in het stationsgebied draagt bij aan de ambities van de gemeente voor een kwalitatief hoogwaardige en levendige stedelijke omgeving. Dit vraagt om een open uitstraling en een sterke verbondenheid met het publieke gebied er omheen. De vormgeving van het kantoor is goed op de omgeving afgestemd. Een sterke interactie tussen buiten en binnen is gewenst. Opvallende, goed gepositioneerde, uitnodigend vormgegeven entrees en een goed zicht van buiten naar binnen zijn hiervoor belangrijk. De plint op maaiveldniveau biedt voldoende inkijk en toegang naar de entreehal, de gastwerkplekken, het vergadercentrum en de koffiecokner.

Buitenruimte van hoge kwaliteit

In de toekomst gaat het terrein onderdeel uitmaken van een openbare binnenstedelijke ruimte met doorstroming van langzaam verkeer vanaf de Croeselaan naar het Centraal Station en

de Rabobrug. Het is de ambitie om de buitenruimte een hoogwaardige gebruiks- en belevingswaarde mee te geven. Hierin is de mogelijkheid opengelaten om in de toekomst commerciële functies te integreren.

Hoogwaardig ingericht voor verblijf

De inrichting van de publieke ruimte is ingericht met straatmeubilair van hoge kwaliteit dat uitnodigt tot gebruik. De stijl en vormgeving tonen samenhang met de stedelijke omgeving en het rijkskantoor.

Herkenbaar en uitnodigend gebouw

Het gebouw is herkenbaar en uitnodigend. Vanuit het openbare gebied zijn de entrees van het gebouw duidelijk zichtbaar en zijn qua schaal in verhouding tot het gebouw, maar ook tot de mens.

Een ingetogen, tijdloze hoofdstructuur met expressievere, modieuze invullingen
Beide met ruimtelijke kwaliteit

Ministerie van Financiën
Een ingetogen, tijdloze hoofdstructuur met expressieve, modieuze invullingen

Kantooromgeving

Ruimtelijk, aantrekkelijk en karaktervol

De kantooromgeving ondersteunt de te huisvesten rijksorganisaties en is een katalyserende factor om ambities te realiseren. Denk hierbij aan het verbeteren van onderlinge relaties, het faciliteren van ontmoeting en kennisuitwisseling. De ambitie is een goed geoutilleerde, gezonde, hoogwaardige en uitgesproken vormgegeven werkomgeving die het activiteitgerelateerde werken ruimtelijk goed ondersteunt.

Licht, hoogte en verbijzonderingen in het casco

De werkomgeving is sterk van invloed op de medewerkerstevredenheid. Een kwalitatieve inrichting van het werkgebied en goed geoutilleerde, markante ontmoetingszones zijn belangrijk.

Belangrijke elementen die de kwaliteit van de werkomgeving definiëren moeten in 'het casco' worden verankerd: zoveel mogelijk natuurlijke verlichting, zo groot mogelijke vrije ver-

diepingshoogte en ruimtelijke elementen als vides en trappen die worden aangewend om de ruimte te verbijzonderen en om ontmoeting en beweging te stimuleren.

Accenten in het interieur

Er moet een goede balans zijn tussen ingetogen en tijdloze kwaliteit en modieuze interieurelementen die sneller vervangen worden. 'Het casco', onveranderbare delen als de kernen, wanden en trappen, vides, gevels en andere structuurelementen zijn ingetogen en kunnen in stijl contrasteren met inrichting en inbouwelementen als pantry's, coffeecorner en verplaatsbare wandelementen. Voor beiden verlangen we een goede architectonische detaillering.

Een grote variatie in gebruik en beleving van de verschillende vergaderruimtes is gewenst

Overleggen en vergaderen

Het landelijke vergadercentrum voor rijksambtenaren biedt een grote diversiteit aan ruimtes en inrichtingen die geschikt zijn voor verschillende soorten overleg. Interieurelementen zijn met vrijheid vormgegeven.

Vergaderruimtes moeten zich lenen voor verschillende activiteiten. De inrichting en vormgeving van de ruimtes ondersteunen een goede oriëntatie en vindbaarheid. Met een uitgesproken karakter van de inrichting wordt de beleving tijdens overleggen geïntensiveerd. Belangrijk is de omgang met daglicht, en naast uitgesproken inrichtingselementen ook een royale ruimtebeleving.

OM Lelystad
Verdiepingshoogte en natuurlijk licht zijn ruimtelijke kwaliteiten

De gecaterde aanlandzone is een plek voor ontmoeten

In de gecaterde aanlandzone wordt ook gewerkt

Pauzeren

Multifunctionele gecaterde aanlandzone

De ruimte waar consumptieve diensten worden aangeboden is niet alleen een restaurant om te eten en drinken. Het is ook de plek waar mensen elkaar ontmoeten, waar informeel wordt overlegd en waar veilig gewerkt kan worden. Het is in alles een multifunctionele ruimte waarvoor de term restaurant te smal is.

Ontspannen, hoogwaardig en representatief

Deze gecaterde aanlandzone heeft een ontspannen en ongedwongen sfeer. De ruimte wordt visueel verkleind door een inrichting in verschillende zones. Er is voldoende natuurlijke belichting, er is uitzicht, de akoestiek is goed.

De ruimte is zeer representatief en kan ook worden gebruikt voor recepties. Het restaurant versterkt door de vormgeving en de beschikbare diensten het gevoel van de rijksoverheid als moderne, professionele en zakelijke organisatie.

BKcity
kunst en bijzondere objecten vergroten
de belevingswaarde

Een goede buitenruimte bij de aanlandzone
verhoogt de verblijfskwaliteit

Ontwerp OMA
De gecaterde aanlandzone is een multifunctionele ruimte, ontspannen ingericht. De ruimte wordt visueel
verkleind door een inrichting in verschillende zones. Er is voldoende natuurlijke belichting, er is uitzicht.

Ambitie voor de toekomstwaarde:

De ambitie is een huisvesting die flexibel is te gebruiken en duurzaam is opgezet, die een goed comfort biedt en de gezondheid van de gebruikers stimuleert.

TNT hoofdorp
De ruimtelijke indeling nodigt uit tot beweging

NIOO Wageningen
De keuze van materialen en afwerkingen is gebaseerd zowel op een uitgesproken ruimtelijke kwaliteit als op duurzame eigenschappen en het voorkomen van emissies van schadelijke stoffen die de gezondheid kunnen schaden.

6 Toekomstwaarde

De ambities voor de toekomstwaarde zoals de gewenste duurzaamheid, flexibiliteit, aanpasbaarheid en de verlangde ingrepen die de gezondheid en het werkcomfort van de gebruikers vergroten worden toegelicht in bijlage 0: Het Nieuwe Rijkskantoor: Efficiënt en Aantrekkelijk (Versie 3.1)

Van Nellefabriek Rotterdam
Een goede balans tussen gefixeerde ruimtelijke kwaliteit en maatvoering in de structuur en flexibiliteit, eenvoudige aanpasbaarheid van indeling en inrichting, maken een lange waardering en functioneel gebruik van het pand mogelijk

Ruimtelijke kwaliteit

Versie 1.1, mei 2013

Dit is een bijlage bij het ambitiedocument rijkskantoor de Knoop. Het is hier onlosmakelijk mee verbonden. Het behandelt de ruimtelijke specificaties en de belevingswaarde waarmee het rijkskantoor zoals beschreven in rapport 'HNR' ingepast moet worden op de locatie in Utrecht.

